

Jeg vil så også sige fra Kristeligt Folkeparti, at de støtter forslaget.

Det er rigtigt, at det i nogen grad ligner forslaget fra sidste år. Men som ministeren så skarpsindigt også fandt ud af, er der jo en lille åbning i, at man også kan opnå C-niveauet på anden vis.

Det, som vi foreslår, er altså, at det som hovedregel skal det være naturfag efter model II, men hvis et gymnasium insisterer på at nå målet på anden vis, kan de også komme med det, men målet skal være der. Det er jo, fordi det efter min mening er fuldstændig forkert, at gymnasiasterne stilles så forskelligt. Det går op for dem efterhånden, at fordi de har gået på et gymnasium, der ikke havde det tilbud, står de bagefter og har problemer med indgangsniveauet.

Jeg vil endda skærpe det i forhold til, hvad hr. Kim Behnke sagde, nemlig at det ikke er eleverne, der skal vælge, for de opdager jo en gang imellem, at hvis vi har valgt for dem, så var det måske meget godt, men i virkeligheden er her jo tale om, at det måske først og fremmest er lærerne, som har fravalgt det, fordi de synes, det er besværligt, og fordi det er meget nemmere at gøre, som man plejer. Det er jo derfor, man bliver nødt til at skære igennem.

Her har vi et forslag, hvor det har været gennemprøvet, og hvor man jo faktisk siger, at det er et columbusæg, eller man kan også sige et Kinder-æg: tre i ét. Man får jo niveauerne, fordi man får synergieffekten af de forskellige fag.

Derfor mener jeg også, at kun at fortsætte med forsøg, bare fordi vi ikke er i gang med en ny gymnasierreform, vil være forkert i det her tilfælde. Jeg synes, vi må være parate til at sige: Det er klart et problem med det manglende C-niveau. Vi har faktisk et forsøg, der viser, at det er godt; det er anbefalet af dem, der har prøvet det; det vil give de studerende et løft; det er det, som de bagefter kommer og efterspørger.

Med hensyn til det her med arbejdsbelastningen viser det sig jo, at i og med at faget netop gøres interessant, giver synergieffekten måske nok en vis arbejdsforøgelse, men måske også en arbejdsglæde i forhold til faget.

Derudover er jeg overbevist om, at det også vil betyde et fagligt løft for alle lærere, at man nu er nødt til at gå i gang med de udfordringer, som ligger i naturfag.

Jeg er som sagt lidt bekymret for, at hvis vi bare lader stå til, så er det kun de initiativrige

skoler, som fortsætter, og de andre gymnasier må så vente på, at vi engang får lavet en gymnasierreform.

Men jeg takker for den meget positive tilkendegivelse, der har været. Jeg kan jo da se, at det skulle være muligt at nå frem til et eller andet, så vi ikke nødvendigvis skal vente en 3-4 år. Så jeg tror i og for sig, at selv om det er det samme forslag som sidste år, er det måske blevet modnet en lille smule i løbet af året.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Formanden:

Så skal jeg oplyse, at ordføreren for forslagsstillerne til de to sidste forslag, vi har til første behandling, har gjort opmærksom på, at der er et stort indholdsmæssigt sammenfald mellem de to forslag, hvorfor hr. Søren Kolstrup gerne ser, at de to forslag behandles sammen.

Det har jeg set på, og da jeg også kan se, at der er totalt sammenfald, hvad angår ordførere, har jeg ikke noget imod det, men det forudsætter, at ingen ordfører gør indvendinger herimod. (Ophold). Det er ikke tilfældet.

Så behandles de to sidste forslag sammen. Det betyder selvfølgelig, at der er indtil 10 minutters taletid for ordførerne.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 169:

Forslag til folketingsbeslutning om udvidet elev- og kursistdemokrati på de gymnasiale uddannelser, højere forberedelseseksamen (hf) og VUC.

Af Søren Kolstrup (EL) og Jette Gottlieb (EL).
(Fremsat 30/3 2001).

Sammen med denne sag foretoges:

7) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 170:

Forslag til folketingsbeslutning om styrkelse af pædagogisk råd og elevråd/kursistråd i folkeskolen, i det almene gymnasium, ved højere forberedelseseksamen (hf) og på VUC.

Af Søren Kolstrup (EL) og Jette Gottlieb (EL).
(Fremsat 30/3 2001).

Forslagene sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Undervisningsministeren (Margrethe Vestager):

Jeg har gjort et vist forsøg på at samordne de to taler, da der netop, som ordføreren også siger, er et vist indholdsmæssigt sammenfald i hvert fald i forhold til en lang række af de principielle reservationer, som jeg gerne vil gøre rede for.

Der er to forslag, og jeg skal begynde med det første, nemlig forslaget om at skabe mulighed for forsøg med at udvide elev- og kursistdemokrati på de gymnasiale uddannelser, højere forberedelseseksamen og på VUC.

Som det givetvis står forslagsstillerne meget klart, vedtog Folketinget i april 1999 enstemmigt en beslutning om et udviklingsprogram for fremtidens ungdomsuddannelser, og den beslutning danner i øjeblikket rammen om en lang række udviklingsarbejder rundt omkring på gymnasierne. I den forbindelse er der udmeldt en række forsøgsområder og indsatsområder, som man meget gerne ser udviklet, bl.a. ved at gennemføre forskellige typer forsøg.

Indsatsområderne har vi lavet i dialog med en meget bred kreds af interessenter inden for ungdomsuddannelserne, bl.a. elevorganisationerne, og et af indsatsområderne drejer sig netop om elevansvarlighed og -demokrati. Det har som formål at styrke elevernes deltagelse i de demokratiske beslutningsprocesser.

Undervisningsministeriet har modtaget omkring 10 forsøgsansøgninger, som specifikt vedrører demokratiudvikling, hvortil kommer en række andre projekter, hvor temaet er integreret i andre udviklingstemaer, f.eks. udviklingsarbejdet med nye tilrettelæggelses- og arbejdsformer. En række af projekterne er iværksat i skoleåret 00-01. Andre kommer først til ved næste skoleårs begyndelse.

Det er en meget vidtspændende forsøgsrække i forhold til demokrati, og den omfatter bl.a.:

For det første en generel indføring af eleverne i demokratibegrebet: Rettigheder, pligter, teori og praksis.

For det andet: Temadage for hele skoler med oplæg og workshops.

For det tredje: Etablering af elektronisk base-rede netværk blandt elever med henblik på at styrke elevernes placering i skolens beslutningsstruktur.

For det fjerde: Oprettelse af demokratiklasser i forbindelse med undervisningen i samfundsfag, historie og dansk.

Sidst: Andre initiativer, der kan styrke elevernes forudsætning i det hele i forhold til det at deltage i forskellige råd og udvalg, hvor eleverne har mulighed for at være med.

Til disse ansøgninger vil der blive bevilget ca. ¼ mio. kr., hvilket stort set svarer til det ansøgte beløb.

Enhedslistens beslutningsforslag indebærer efter ordlyden, at ansatte, elever og kursister skal have ansvar for skolens daglige drift, og bestyrelsen for skolen skal bestå af et lige antal ansatte, elever og kursister, eventuelt med et flertal af elever og kursister.

Derved flyttes der beslutningskompetence fra eksternt folkeligt valgte organer – for gymnasieskolens vedkommende amtsrådet og kommunalbestyrelsen – ind på gymnasiet, hvor den gives til ansatte og elever.

Det kan svække den folkelige indsigt i skolens forhold og dermed også på længere sigt bidrage til en svækkelse af det folkelige engagement i gymnasiets virksomhed.

Som det fremgår af bemærkningerne til det fremsatte beslutningsforslag, svarede jeg ganske rigtigt Uddannelsesudvalget i forbindelse med behandlingen af lovforslaget om det repræsentative demokrati i uddannelsessystemet, at der ville blive set positivt på ansøgninger fra skoler, der ønsker at gå et skridt videre i udviklingen af skolens demokrati end det, der umiddelbart lå i lovforslaget, og det er som nævnt præcis det, vi har gjort inden for udviklingsprogrammet.

Lovforslaget om det repræsentative demokrati havde imidlertid ikke til formål at flytte ledelseskompetencen endsige ændre den ledelsesstruktur, vi kender, og dermed fratage ledelsens opgaver. Lovforslaget havde derimod til formål at skabe gode rammer for elevindflydelse og skabe grundlag for et konstruktivt samarbejde mellem eleverne og ledelsen, lærerne og

øvrige personalegrupper. Det forslag, som Enhedslisten har fremsat, ligger derfor på ingen måde i forlængelse af demokratiloven.

Specielt vedrørende de erhvervsgymnasiale uddannelser vil jeg gøre opmærksom på, at de uddannelser vil gennemføres på selvejende institutioner, og sammensætningen af disse institutioners bestyrelse sker selvfølgelig efter vedtægterne, og de vedtægter afspejler mange hensyn, som ikke kan tilgodeses ved rene bestyrelser med ansatte og elever, herunder bl.a. hensynet til repræsentanter for eksterne parter i skolebestyrelserne, det være sig f.eks. arbejdsmarkedets parter.

Jeg kan selvfølgelig helt og fuldt tilslutte mig ønsket om at inddrage såvel de ansatte som eleverne i skolens demokratiske beslutningsprocesser. For elevernes vedkommende har vi endnu til gode at se resultaterne af de nye muligheder for medansvar og -indflydelse, som eleverne fik ved vedtagelsen af demokratiloven. For lærernes vedkommende giver de eksisterende regler om bl.a. pædagogisk råd og bestyrelsessammensætning på de amtskommunale gymnasier og på erhvervsskolerne mulighed for betydelig indflydelse fra de ansattes side. Derfor ser jeg ikke nogen grund til eller mulighed for den forsøgsvirksomhed, som beslutningsforslaget handler om, og er heller ikke indstillet på at arbejde for dens oprettelse.

Dermed er tonen måske også slået an i forhold til beslutningsforslaget om at styrke pædagogisk råd og elevråd/kursistråd i folkeskolen, det almene gymnasium og ved højere forberedelseseksamen samt på VUC for, som det siges i bemærkningerne, at styrke lærernes og elevernes demokratiske rettigheder. Der tales i bemærkningerne om at bane vejen for et deltagerstyret demokrati, om at nedbryde magtkoncentrationen omkring ledelsen.

En vedtagelse af forslaget vil, eventuelt i kombination med det forsøgsprogram, som også foreslås, synes jeg i en tilnærmet form indføre en kollektiv ledelse, hvilket jeg egentlig synes var noget, vi som en meget positiv ting havde forladt.

Når jeg synes, det er positivt at forlade det, så er det som sagt tidligere ikke, fordi jeg har noget som helst imod en inddragende, åben, gennemsigtig ledelsesstruktur. Det er, fordi jeg syntes, der var en række problemer med den kollektive ledelse, som vi kendte fra omkring midten af

1970'erne til omkring 1990, og det var jo bl.a., at grupper eller enkeltpersoner kunne blive marginaliseret, beslutningsvejene kunne blive helt uigennemsigtige, og ledelsen kunne komme til at stå uden reelle handlemuligheder og dermed også uden mulighed for at træffe de nødvendige ledelsesmæssige beslutninger.

Jeg synes så også, at forslagsstillerne ser bort fra den udvikling, som er sket i de mellemliggende år, siden der skete fundamentale ændringer i pædagogisk råds indflydelse, f.eks. at demokratiske processer er blevet en naturlig del af aktiviteterne på skolerne, og det kræves i folkeskolelovens § 18, stk. 4, at undervisningen tilrettelægges i et samarbejde mellem lærer og elev.

Moderne skoleledelse drejer sig i betydeligt omfang om at etablere en samarbejdskultur, hvor alle parter tager del i beslutningsprocesserne og et medansvar for skolens udvikling. Derfor forekommer det mig i øvrigt ejendommeligt at give det pædagogiske personale en særstatus i forhold til skolens øvrige personale for så vidt angår institutionens drift.

Hvis regler om samarbejdsudvalg håndteres efter hensigten, har alle medarbejdergrupper i forvejen mulighed for at blive inddraget i de spørgsmål, som forslagsstillerne vil give det pædagogiske råd høringsret i. Pædagogisk råd på gymnasierne er rådgivende for rektor, der som ansvarlig leder af skolen afgør, i hvilke sager rådet skal høres. Derudover kan pædagogisk råd selv tage forhold af interesse for skolen op til drøftelse. På den måde spiller de forskellige aktører i dag en meget aktiv rolle.

Det samme gælder også eleverne. I det forberedende arbejde med demokratiloven sidste år havde vi en tæt dialog med elevorganisationerne. Loven er fulgt op af udsendelse af en række bekendtgørelser, som giver bedre vilkår for elevrådsarbejdet, og jeg håber og venter, at vi får ganske meget ud af det, samtidig med at vi fastholder, at nogle af de demokratiske valgte organer, som er eksternt valgte, fortsat har indsigt i mål- og rammestyring for skolen. Jeg tror faktisk, at vi har ramt en bevægelse meget godt, samtidig med at det selvfølgelig er nødvendigt at insistere på åbenhed og gennemsigtighed som følge af almindelige moderne ledelsesprincipper, men også af vores grundlæggende demokratibegreber.

Dermed også sagt, at regeringen hverken kan støtte det ene eller det andet beslutningsforslag.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Ja, ministeren har da i hvert fald ret i én ting: at tonen er slået an.

Jeg skal stille to spørgsmål.

Jeg må sige, jeg er meget, meget paf over ministerens indlæg. Jeg er ikke paf over, at man kan have det synspunkt, og det kan der være rigtig gode argumenter for, at vi skal have det der spil mellem det eksterne og interne. Det, jeg blev paf over, og jeg ved ikke, om det var en fortællelse, var, at ministeren talte – jeg ved ikke, om jeg hørte forkert – noget om kollektiv ledelse. Altså vil ministeren ikke godt bekræfte, at så vel i de gamle erfaringer fra før 1990 som i dette forslag er der tale om, at man fastholder et klart ledelsesbegreb?

Diskussionen i det her forslag, i hvert fald hvad angår spørgsmål om pædagogisk råd, går udelukkende på, hvorvidt lærerne skal have en naturlig skærpet indstillingsret og på enkelte udvalgte punkter omkring den daglige undervisning en beslutningsret. Altså blot således at vi taler om det samme.

Mit andet spørgsmål går på: Ligger der ikke en dyb modsætning i ministerens beskrivelse af det, vi har oplevet gennem de senere år? Jeg er enig med ministeren i, det er jeg enig i, at hvad angår den daglige undervisning, har der faktisk efter mine begrebet fundet en demokratisering sted. Det har vi også set på gymnasiet, ikke tilstrækkeligt, men også formelt set, nemlig f.eks. ved, at elever skal inddrages i den daglige undervisning.

Er det så ikke logisk ud fra disse erfaringer, man har haft omkring den daglige undervisning, at man så siger, at netop dem, der er part dér, kan få også en mere formel kompetence i forhold til pædagogisk råd?

(Kort bemærkning).

Undervisningsministeren (Margrethe Vestager):

Først og fremmest skal jeg da gerne indrømme, at det ikke er givet, at jeg er helt uholdt i forhold til en forestilling om, hvor Enhedslisten gerne så forsøg af denne her type ende henne.

Men når det er sagt, synes jeg nu alligevel, at der er dele i forslaget, som vil gøre det endog særdeles vanskeligt for den ledelse, som nu engang er sat til det, at udøve sin kompetence og træffe beslutninger, som også måtte være af

mindre behagelig karakter for at nå institutionens samlede mål.

Jeg synes også, det er vigtigt at holde sig for øje, at de regler, vi har om både samarbejdsudvalg, pædagogisk råd, elevdemokrati og så fremdeles, faktisk er et regelværk, som vi først har fået nykombineret inden for en meget kort tidshorison.

Det vil sige, vi ved faktisk ikke, hvordan det kommer til at fungere endnu. Jeg håber meget, at det regelværk, vi har fået, vil gøre, at elever får en stadig større indflydelse også på det generelle, men at der netop er tale om en medindflydelse og ikke om – hvad skal man sige – en overordning i forhold til nogle af de eksterne, som jeg synes har en helt legitim og demokratisk baggrund for at interessere sig for det og også at udøve ledelse i forhold til det.

Jeg deler glæden over, at der er sket en demokratisering af den daglige undervisning, men det er jo så også netop noget, som er et fælles forhold mellem lærere og elever ifølge den ramme, som er lagt for det, og der er trods alt et godt stykke derfra og så til den generelle institutionsledelse.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Hvis vi er enige om, at der med dette forslag er tale om noget mere begrænset, kan ministeren så se, at der skulle være noget i vejen for, at man indskærper, at lærerne i en folkeskole, på et gymnasium har en utvetydig høringsret i alle henseender, og at det netop er ledelsens pligt at sikre, at den høringsret finder sted?

Det andet er: Er det ikke naturligt, at de drøftelser, som man så har haft i et pædagogisk råd, bliver en naturlig forpligtende del af beslutningsprocessen? Jeg sagde forpligtende del. Det er det, jeg mener med det gamle begreb indstillingsret, således at det stykke papir ikke bare kan smides bort, men skal være et element, som man erklæret drøfter f.eks. i bestyrelsen og i ledelsen.

Mit tredje spørgsmål går på f.eks. årsplanen: Når man på et gymnasium eller i en folkeskole drøfter en helt anden type tilrettelæggelse af den daglige undervisning, som man jo gør ...

Formanden:

En kort bemærkning er 1 minut, hr. Søren Kolstrup, så vi slutter her.

(Kort bemærkning).

Undervisningsministeren (Margrethe Vestager):

Jeg synes, det er meget vigtigt i denne her diskussion at holde sig for øje, hvad det er, sagens substans er. Og når forslagsstilleren synes, jeg var for vidtgående i forhold til, at jeg talte om, at det her var et forsøg på at indføre en type af kollektiv ledelse, så bliver jeg alligevel lidt bekymret, når jeg hører de spørgsmål, som så bliver stillet efterfølgende, fordi jeg synes, det ligger meget tæt op af at lægge meget væsentlige begrænsninger på den ledelsesret, som kan udøves, det ansvar, som bestyrelserne har, hvis det er en skole, som har en bestyrelse, eller det ansvar, som i øvrigt udøves.

Den måde, som jeg oplever tingene fungerer på i dag, er, at ledelse i det store og hele – der vil naturligvis være undtagelser, som der er i al menneskelig virksomhed – bestræber sig på netop at skabe en samarbejdskultur præget af en gennemsigtighed og en åbenhed, som er en kulturel sag og ikke en pligtsag eller en indskærpelssag eller en formssag, men som er et spørgsmål om, at demokratiet rent faktisk fungerer, fordi det netop ikke kun er en formalitet, men også en realitet i den kultur, som institutionen har.

Det tror jeg nu engang fremmes allerbedst ved, at det efter min mening udmærkede lovgrundlag, vi har for indeværende, får lov til at leve og blomstre, og at man, som forslagsstilleren forhåbentlig gør, vil medvirke til at genopdrage de voksne, der skal vænne sig til, at eleverne dog har fået en vis begrænset merindflydelse med demokratiloven fra sidste år.

Formanden:

Hr. Søren Kolstrup, sidste runde.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Jeg er enig med ministeren i én ting, nemlig at det her faktisk i meget høj grad er en kulturel sag, men derfor kan man, tror jeg, også opleve nogle steder – der er desværre ikke lavet en undersøgelse over det – hvor der er højere formel eller reel kompetence i de pædagogiske råd, end der egentlig formelt er.

Det, vi diskuterer her, er måske i nogle sammenhænge i virkeligheden en legalisering af den faktiske adfærd. Så spørgsmålet er, om ministeren behøver at være så bange, også ud fra sine egne synspunkter og sine egne præmisser.

Formanden:

Hr. Thomas Adelskov som ordfører.

Thomas Adelskov (S):

Jeg vil godt starte med at sige tak til Enhedslisten for at fremsætte de her to forslag, fordi det rent faktisk giver mig lejligheden til at genrose regeringen for loven om det repræsentative demokrati i uddannelsessystemet, som Folketinget vedtog sidste år.

I en tid, hvor Folketingets arbejde er presset af behandlinger af mangfoldigheden af lovforslag og genfremførelser af oppositionens traditionelle beslutningsforslag, kan det nemlig være helt befriende at genkalde sig nogle af de tidligere års landvindinger, og det kan være dejligt at tage diskussionerne én gang til. Jeg står derfor smilende her og taler rosende om demokratiloven fra sidste år. Det var nemlig et forslag, der både formelt og reelt styrkede elever og studerendes deltagelse i såvel skolens daglige drift som den daglige og nærværende undervisning.

Jeg er desværre ked af – og det drejer sig specielt om B 169 – at Enhedslistens tålmodighed ikke rækker til at lade disse meget fine paragrafer og intentioner med demokratiloven få lov at rodæste sig ude på gymnasierne og hf-skolerne samt på VUC-kurserne.

Loven om det repræsentative demokrati i uddannelsessystemet har til formål at øge dialogen og samarbejdet på skolerne mellem alle involverede parter. I den forbindelse og i forbindelse med skoleåret 2000/2001's begyndelse blev der iværksat en række gymnasiale forsøg, som jo bl.a. udspringer af vores fælles udviklingsprogram for fremtidens ungdomsuddannelse, vedtaget i 1999.

Som ministeren ganske rigtigt har redegjort for, drejer en del af disse forsøg sig netop om demokrati. Alt i alt er der jo altså taget en række initiativer såvel lovgivningsmæssigt som via forsøgsarbejde, som både formelt og reelt peger i retning af øget elevindflydelse på de gymnasiale uddannelser. Vi mener derfor, at der ikke er behov for nye forsøgsordninger.

Vedrørende B 170 skal jeg sige, at jeg synes, forslaget udspringer af nogle af rationaler omkring arbejdet på skolerne, som vi ikke i Socialdemokratiet kan genkende. Vi genkender ikke Enhedslistens formuleringer om, at man på skolerne har et modsætningsforhold imellem elever og skolens ledelse eller lærere og skolens ledelse.

Forslagsstillerne behøver imidlertid ikke være i tvivl om Socialdemokratiets engagement i inddragelse af antallet i beslutningsprocesserne overalt i samfundet, også i uddannelsessektoren, og således også på både skoler og andre uddannelser. Vi er nemlig af den opfattelse, at de bedst fungerende mennesker er dem, der har indflydelse og mulighed på at påvirke deres egen hverdag.

Vi er imidlertid straks mere skeptiske over for forslagsstillerens ønske om i forbindelse med B 170 at flytte kompetence fra de ansvarlige og bevillende myndigheder, offentlige organer, såvel som kommunalbestyrelser og skolebestyrelser over i andre organer.

Endelig er der en række forhold, der gør, at vi allerede i dag har en udpræget grad af medindflydelse og høringsret. For det første har lærere og i øvrigt også elever og studerende allerede i dag høringsret omkring forhold, der vedrører netop deres arbejdsforhold. For det andet kan de pædagogiske råd også ofte af egen drift optage sager, som de ønsker at drøfte med skolens ledelse.

Vedrørende forslaget fokusering på de pædagogiske råd og øgning af deres beføjelser – og det er B 170 – må jeg tilslutte mig ministerens undren over, at forslagsstillerne, trods at det modsatte hævdes i bemærkningerne, faktisk vil give en gruppe af ansatte besluttende ret over for andre personalegrupper. Det ligger nemlig forslagsstillerne meget på sinde at tilskrive lærerne mere beslutningskompetence, men det vil ske på bekostning af bl.a. det teknisk-administrative personale på skolerne.

Når det drejer sig om B 170 og elevernes indflydelse, har jeg nævnt vores demokratilov fra sidste år. Forslagsstillerne behøver derfor ikke at være i tvivl om Socialdemokratiets engagement, når det drejer sig om øget elevindflydelse og muligheder for elever og studerende i uddannelsessystemet. Det repræsentative demokrati i uddannelsessystemet er et lovkompleks, der netop har til hensigt at sætte demokrati på dagsordenen i såvel undervisning som i forhold til de daglige dispositioner og beslutninger på skolerne.

Vi kan derfor ikke støtte hverken B 169 eller B 170.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Flyt ikke den økonomiske kompetence – ændr den. Det var budskabet fra den socialdemokrati-

ske ordfører. Javel. Men samtidig talte den socialdemokratiske ordfører om det vigtige i, at de ansatte får indflydelse, og det var et generelt princip, forstod jeg, hos Socialdemokratiet.

Indebærer det så, at hr. Adelskov som minimum vil være med til at sikre, at lærerne og eleverne inden for skolens dispositionsbevilling, som altså er vedtaget i bestyrelsen, kan få indflydelse på og har en indstillingsret og en beslutningskompetence, f.eks. hvad angår undervisningsmidler?

Jeg skal nævne et andet banalt spørgsmål, nemlig spørgsmålet om en enkelt elevs mulige videreudvikling, hvad enten vedkommende skal rykke ned eller op eller måske henvises til et andet sted. Kunne det falde i tråd med Socialdemokratiets principielle opfattelse, at der er det afsindig vigtigt, at læreren får en afgørende indflydelse?

(Kort bemærkning).

Thomas Adelskov (S):

Jeg skal ikke gentage hele min tale, men sige til hr. Kolstrup, at vi ikke genkender de bemærkninger, som Enhedslisten har omkring samarbejdet på uddannelsesstederne. Jeg skal også sige, at der jo i forslaget i B 170 findes ord som magtkoncentration omkring ledelsen. Vi genkender ikke den arbejdsform ude på uddannelsesstederne.

For os er det helt afgørende, at det handler om dialog og samarbejde, og hr. Søren Kolstrup lægger enorm vægt på de helt stringente formelle rammer. Vi lægger vægten på, at samarbejdet på skolerne er reelt og funktionelt, og det er derfor, vi synes, at de forslag her rækker langt videre, end hvad der er behov for ude på uddannelsesstederne.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Rigtigt, dialog skal der til. Rigtigt, at det også er et spørgsmål om hele det kulturelle klima. Enig.

Jeg stillede to spørgsmål, som jeg godt vil gentage. Finder den socialdemokratiske ordfører det ikke naturligt ud fra Socialdemokratiets præmisser om, at det er naturligt at inddrage de ansatte netop der, hvor de har en viden om den enkelte elev og hans adfærd og i spørgsmål om undervisningsmidler – det er dog ikke ledelsen, de underviser i øvrigt næsten ikke efterhånden – at det er dem, der underviser, der har en afgørende beslutningskompetence? Hvor meget underviser ledelsen efterhånden? Er det da ikke

naturligt, at det så er lærerne, der i hvert fald på disse punkter har en afgørende kompetence?

Og igen: Jeg respekterer fuldt ud Socialdemokratiets opfattelse af, at man skal ikke ændre ved den økonomiske kompetence.

(Kort bemærkning).

Thomas Adelskov (S):

Nu taler hr. Søren Kolstrup, som om vi var ved at fratage lærerne deres mulighed for at påvirke og være en aktiv del af det demokrati og den arbejdsproces, der ligger omkring ledende beslutninger på uddannelsesstederne. Det gør vi ikke.

Det er hr. Søren Kolstrups forslag, vi i dag har til behandling her, og der opfatter vi ikke som hr. Søren Kolstrup, at uddannelsessteder, skoler, gymnasier, eller hvor vi nu befinder os, er sammensat af modsætningsforhold, der gør, at man skulle fordre den slags lovgivning, som hr. Søren Kolstrup gerne vil have gennemført her.

Til spørgsmålet om inddragelse af ansatte i spørgsmål, der vedrører dem, er det vores opfattelse, at samarbejdet jo foregår sådan ude på skolerne og ikke, som hr. Søren Kolstrup mener, på ledelsesniveau og oppefra og ned. Det er dialog, det er samarbejde, og det er det, der bærer det danske uddannelsessystem.

Formanden:

Hr. Søren Kolstrup. Sidste runde.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Det er også mit indtryk, at det på nogle skoler fungerer, som hr. Adelskov siger. Min pointe er bare, at formelt set, og sådan foregår det desværre også nogle steder, har ledelsen faktisk i dag ret til fuldstændig at sidde de mennesker overhørig, der har erfaringerne med de unge mennesker. Er det ikke et problem set fra hr. Adelskovs synspunkt og set fra et principielt, socialdemokratisk synspunkt?

(Kort bemærkning).

Thomas Adelskov (S):

Det er mit indtryk, at en god ledelse er en ledelse, der er i dialog og er en ledelse, der lytter. Og det er også mit indtryk, at uanset om vi taler om uddannelsessystemet eller erhvervslivet i øvrigt eller den offentlige sektor i almindelighed, at ledelse, der tramper, ikke er ledelse ret længe, og sådan mener jeg også, det bør være her.

Det er et spørgsmål om dialog, det er et spørgsmål om samarbejde.

Formanden:

Fru Gitte Lillelund Bech som ordfører.

Gitte Lillelund Bech (V):

Kort fortalt er både beslutningsforslag B 169 og B 170 to af Enhedslistens, jeg vil kalde dem rød-grønne flip, hvor vi ser, at elever og kursister og lærere på gymnasiet, hf og VUC skal gives magten, sådan at de efter diskussioner i deres 1968-rundkredse kan diktere drift, pædagogik samt alle andre forhold på de pågældende uddannelsesinstitutioner. Det vil indebære, at rektors rolle som leder og ansvarlig udvandes eller reelt fjernes. Det vil indebære, at den nuværende struktur undermineres, og det ønsker Venstre ikke.

Vi mener faktisk, at den struktur, vi har på gymnasier, hf og VUC, allerede i dag tager hensyn til både elevens og læreres medindflydelse, og derfor ønsker vi at fastholde denne struktur. Så en rød-grøn returbillet tilbage til 1968 kan Venstre ikke gå med til, og vi kan derfor ikke støtte forslagene.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Blot en korrektion. Jeg synes da, at det vil være rart, hvis fru Gitte Lillelund Bech ville bekræfte, at netop spørgsmålet om et udvidet elevdemokrati eksperimenterer man rent faktisk med i Sverige. Man har en lang række spændende, hidsige, brydsomme debatter omkring det, som har sat fornyet fokus på den svenske skole og det svenske gymnasium, og som bekendt mener jeg da ikke, at de lever i 1970'erne i Sverige lige for øjeblikket.

(Kort bemærkning).

Gitte Lillelund Bech (V):

Jeg er helt sikker på, at de danske elever inden for det eksisterende system sagtens kan få sat fokus på de problemer, der måtte være, så derfor ser vi slet ikke noget behov for at indføre den svenske model. Og fordi den svenske model løser nogle problemer i Sverige, synes jeg altså ikke, der er nogen grund til at bruge den i Danmark.

Brian Mikkelsen (KF):

Fra konservativ side kan vi ikke støtte de to fremlagte beslutningsforslag. Nu er demokrati jo altid et positivt ladet ord, som det er svært at gå imod. Men demokrati i nogle udstrækninger eller i nogle situationer behøver jo ikke være et

gode. Vi støtter jo eksempelvis ikke Enhedslistens tanker om demokrati på arbejdspladsen, hvor man vil fratage magten fra dem, som sidder med den reelle kapital og som har investeret i virksomheden.

I det her tilfælde synes vi også, at det er forslag, som ikke er relevante, jf. den diskussion, vi jo har haft et par år om demokratiet på uddannelsesinstitutionerne, og som i hvert fald ikke løser nogen af problemerne. For selvfølgelig, og det er alle jo enige om, skal det danske uddannelsessystem bygge på et demokratisk princip og på et demokratisk grundlag. Det er alle jo nogenlunde enige om, og det er selvfølgelig også af afgørende betydning og vigtighed, at eleverne lærer om demokratiudvikling og det samfund, vi lever i, og at de også lærer noget om de demokratiske spilleregler, der er. Det kan man jo gøre gennem elevråd og den indflydelse, man så får gennem de forskellige organer, som elevråd udpeger folk til.

Men så ophører enigheden, i hvert fald set fra mit partis side. Selve uddannelsesinstitutionens virke skal selvfølgelig også efter vores opfattelse bygge på et demokratisk grundlag, og det vil i praksis sige, at elever eller kursister skal have høringsret og indflydelse på skolens udvikling, men vi mener altså ikke, at elever og kursister, som angivet i beslutningsforslag nr. B 169, skal pålægges hovedansvaret for uddannelsesinstitutionens daglige drift og den daglige pædagogik, og vi mener heller ikke, at personer med daglig gang på det enkelte uddannelsessted skal udgøre et flertal i bestyrelsen.

Det skal være en ansvarlig leder – rektor, skoleinspektøren – der har ansvaret for den daglige ledelse af institutionen, og lærerne, der har det endelige ansvar for undervisningen og dermed også ansvaret for, at undervisningen er af tilstrækkelig høj kvalitet og lever op til de gældende bestemmelser.

Vi tror ikke på, at en form for kollektiv ledelse, som beslutningsforslagene lægger op til, på nogen måde kan løse noget som helst. En uddannelsesinstitution skal på mange punkter drives som en almindelig virksomhed efter gængse ledelsesprincipper og hermed også af en kompetent ledelse.

Vi mener, at den nuværende ledelsesform giver de bedste betingelser for at skabe uddannelsessteder af høj kvalitet, og vi mener ikke, at Enhedslistens to beslutningsforslag vil medvirke til nogen som helst forbedringer. Demokrati er es-

sentielt, er vigtigt, men det er faglighed altså også, det er såmænd lige så vigtigt.

Uddannelsesinstitutionerne skal lære elever og kursister om demokrati, men man skal altså ikke glemme, at det vigtigste, der foregår på en uddannelsesinstitution, altså er, at man skal opnå en faglig kompetence inden for de fag, man undervises i.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Peter Jensens søn Asger er blevet henvist til en anden skole, til en centerskole, skal ikke længere gå i folkeskolen; den, der har ansvaret for det, er en given lærer Hansen. Hansen står til ansvar over for forældrene i forældresamarbejdet, men formelt set har Hansen faktisk ikke nogen kompetence i forhold til, hvad ledelsen har besluttet.

Vi kan være drønende uenige om nogle meget overordnede ting, men finder hr. Brian Mikkelsen ikke, at det i en lang række meget nære spørgsmål kan være naturligt, at det ansvar, læreren har, også kommer til udtryk formelt i forhold til lærerens indflydelse i pædagogisk råd?

(Kort bemærkning).

Brian Mikkelsen (KF):

Navnelegen med Hansen og Jensen kunne jeg ikke rigtig følge med i, det gik lidt for hurtigt for mig.

Jeg kan sige så meget, at det allervigtigste for os selvfølgelig er, at både lærere og elever har en indflydelse på uddannelsesinstitutionen, men at det, der er det afgørende produkt, der kommer ud af det, er en faglig kompetence, og der tror vi altså på, at med den nuværende ledelsesstruktur, der er på næsten alle uddannelsesinstitutionerne på nær lige de videregående uddannelsesinstitutioner, jamen så fungerer den sådan set tilfredsstillende, og den har vi ikke problemer med.

Forældrene skal selvfølgelig påtage sig et større ansvar også i skolen, og det skal der være plads til og rum til, men det får de jo altså ikke med det her forslag fra Enhedslisten.

Formanden:

Hr. Aage Frandsen som ordfører.

Aage Frandsen (SF):

Formålet med de to beslutningsforslag er at fremme demokratiet. Samtidig ligger der i de to beslutningsforslag en opfattelse af, at demokra-

tiet i uddannelsesinstitutionerne ikke fungerer tilfredsstillende i øjeblikket.

Vi er enige med forslagsstillerne i, at fremme af demokrati i uddannelsesinstitutionerne – demokrati forstået på den måde, at det gælder alle ansatte, og det gælder elever og studerende – skal styrkes. Det er vi enige i. Vi er også enige i, at demokratiet, som det er i øjeblikket, ikke fungerer særlig tilfredsstillende.

Det er der mange forklaringer på. Man kan sige, at noget af konstruktionen kan forklare noget. Vi mener, at den konstruktion, man f.eks. har i ungdomsuddannelserne med udefrakommende som ret afgørende i en bestyrelse, ikke er en konstruktion, som nødvendigvis er den rigtige. Derimod synes vi i høj grad, at når det drejer sig om folkeskolen, er det meget godt, at forældrene i bestyrelsen har stor indflydelse.

Vi mener også, at elever og studerende i langt højere grad kunne inddrages. Vi ved godt, at det er et problem under alle omstændigheder at få elever og studerende inddraget, fordi det er et spørgsmål om tid, det er et spørgsmål om, hvor længe de skal være i uddannelsesinstitutionerne. Man kan sige, at i folkeskolen er det lettere at inddrage dem, fordi de er der længe. Derimod er det lidt sværere, når det drejer sig om f.eks. tekniske skoler.

En af grunnerne til, at det er svært at inddrage eleverne og studerende, kunne være, at de måske ikke føler, at de har den tilstrækkelige indflydelse. Vi har i Folketinget vedtaget lovgivning omkring demokrati, og det er ikke, fordi vi har en forventning om, at denne lovgivning, som vi vedtog i sidste samling, vil betyde, at der kommer en masse mere indflydelse fra elevernes side, det tror vi sāmænd ikke, og derfor tror vi, at det stadig væk er fornuftigt at diskutere, hvilken form der kan være tale om, og det her er et bud på det.

Vi har også den opfattelse, som forslagsstillerne gav udtryk for, at der ikke er tale om, at man ændrer på, at der er en ledelseskompetence overhovedet, men det betyder selvfølgelig, at ledelsen i højere grad skal dele indflydelsen med andre.

Vi har også i Folketinget vedtaget et beslutningsforslag om et udviklingsprogram for ungdomsuddannelserne, og der håber vi meget på, at der foregår forsøg. Vi skal jo ikke tage stilling til, hvilke forsøg der er, men vi håber, at man fra uddannelsesinstitutionernes side – det kan være fra de ansattes side, det kan være fra elevernes side – netop sørger for, at man får forsøg med

forskellige former for demokrati, som der også lægges op til i det beslutningsforslag, som vi vedtog, og i den betænkning, der blev afgivet ved den lejlighed.

I det ene af forslagene er der noget, som vedrører folkeskolen, og der er det klart, at uanset at vi, da den eksisterende ordning blev lavet i slutningen af 1980'erne, var imod det, så var det jo en del af folkeskoleforliget. Vi sagde nej til det dengang, og vi opfatter det sådan, at når det drejer sig om ledelsesformer i folkeskolen, kunne vi godt tænke os noget andet, men vi respekterer selvfølgelig, at der i dag er et forlig omkring folkeskolen og folkeskolens styrelse. Vi respekterer selvfølgelig det forlig, og at vi selvfølgelig ikke ændrer i det ud fra en betragtning om, at det gør vi kun, hvis der er flertal for det og enighed om det inden for forligskredsen.

Så ud fra de betragtninger kan jeg sige, at vi er enige i, at man har brug for en diskussion om, hvordan man former demokratiet i uddannelserne, og vi er også enige i, at den måde, som demokratiet foregår på mange steder, er lidt tilfældig. Det er meget afhængigt af, hvem der er ledelsen de pågældende steder, og derfor er vi enige i, at de to beslutningsforslags tænkning godt kunne bidrage til, at man fik udbygget demokratiet, men det er formentligt noget, som kræver en meget længere proces.

Uanset at nogle af de her tanker kan føres tilbage til noget, som er tænkt for en hel del år siden, synes vi ikke, at fordi nogle tanker måske er fostret for 20-30 år siden, er de af den grund forkerte. Nogle af de her tanker svarer jo også til nogle synspunkter, som ligger i nogle beslutningsforslag, som vi fremsatte i slutningen af 1980'erne, og de bliver ikke ringere af, at de samme tanker gentages i Folketinget.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Jeg skal takke hr. Frandsen for indlægget. Der var ét forhold, jeg undrede mig en smule over. Jeg ved, at hr. Aage Frandsen er en meget loyal deltager i forskellige forlig her i Folketinget. Det respekterer jeg fuldt ud og kan jo ikke gøre andet, desværre.

Men det, jeg synes er interessant, er, at hvis Socialistisk Folkeparti mener, det er vigtigt, at de ansatte, alle de berørte på en institution, skal have mere indflydelse – og det er jo en central nerve i den folkesocialistiske tænkning, både på danske fabrikker og på uddannelsesinstitutioner – vil hr. Aage Frandsen så ud i det uendelige

være mere loyal over for sine forligspartnere i forhold til sit partis grundlag? Altså på et eller andet tidspunkt kan der vel, hvis der opstår en stemning for det, være behov for at være mere loyal over for sine grundprincipper, eller hvad?

(Kort bemærkning).

Age Frandsen (SF):

Jeg er glad ved at høre, at hr. Søren Kolstrup kender og forstår den folkesocialistiske tænkning. Jeg er også glad ved at høre, at hr. Søren Kolstrup ved, at når man indgår forlig – og det er der jo efterhånden næsten ikke ret mange andre i Folketinget der ved bedre end hr. Søren Kolstrup – så bindes man til dem.

Det betyder ikke, at man er bundet til dem i evighed. Det betyder ikke, at man er frataget at fremføre synspunkter, som er anderledes end det, som er selve forligets indhold. Men det betyder, at man ikke forsøger at lave et flertal med nogle andre imod forliget.

Risikoen i det her tilfælde er begrænset med hensyn til at finde et flertal uden om forligskredsen, så fristelsen er også af den grund begrænset. Men når det drejer sig om folkeskolen, så er der forlig. Når det drejer sig om de andre ting, så er der ikke forlig, og der er vi frit stillet. Der kan jeg fremføre mine folkesocialistiske synspunkter fuldstændig på linje med hr. Søren Kolstrup, der kan fremføre lignende synspunkter som repræsentant for Enhedslisten.

Formanden:

Hr. Christian H. Hansen som ordfører.

Christian H. Hansen (DF):

Først vil jeg takke forslagsstillernes ordfører for, at han har fået lagt de her to forslag sammen. Det har i hvert tilfælde også taget 3-4 linjer ud af min ordførertale, hvor jeg sagde, at det burde man have gjort.

Men da jeg sad og læste de her to forslag, kom jeg egentlig til at tænke på: Hvordan ville de have fungeret, hvis de havde været gældende i Folketingssalen?

Så havde vi ikke haft de stole, vi skulle sidde på. Vi havde siddet ude på gulvet i en stor rundkreds og diskuteret. Vi havde ikke haft en dygtig formand for Folketinget, som kunne gøre hr. Søren Kolstrup opmærksom på, at korte bemærkninger kun er 1 minut. Hr. Søren Kolstrup havde talt uafbrudt. Det havde ikke været muligt for os andre at få noget indført. Det er min tro.

Men i Dansk Folkeparti er vi faktisk af den opfattelse, at demokratiet er godt. Det er også godt i uddannelsessystemet. Men i forbindelse med uddannelse, som de her to forslag jo rammer, mener vi i Dansk Folkeparti, at L 98, nemlig forslaget om demokrati i uddannelsessystemet, har været med til at åbne op for mange af de ting, der ligger her i Enhedslistens forslag.

Jeg ved godt, at Enhedslistens forslag er langt mere yderliggående. Det ser man jo også tit at forslag fra Enhedslisten er, og al respekt for det, det har man lov til at være. Men jeg tror bare, at det må blive sådan, at hvis vi skal alt det her med, at vi skal have indflydelse, at vi skal have en mening om alt, og at alle skal spørges, bliver tiden til at tilegne sig nogle solide faglige kvalifikationer forringet. Og det er jo faktisk vigtigt, at man får en viden, for hvis man ikke har nogen viden, ja, så har man ikke grundlaget for at kunne forholde sig kritisk til noget.

Alt det med, at der umiddelbart skal nedsættes forskellige ting i forbindelse med Enhedslistens to beslutningsforslag, vil efter Dansk Folkepartis opfattelse blot medføre, at det vil være til hinder for den faglige indlæring. Jeg har svært ved at se det, medmindre man skal til at arbejde 24 timer i døgnet for, at man kan nå at tage stilling til alle de ting, som faktisk ligger i de to beslutningsforslag.

I Dansk Folkeparti synes vi nok, at tankegangen i de to beslutningsforslag er udmærket, det går blot for vidt. Og vi mener, at det, som blev vedtaget med L 98, åbner op for mange af mulighederne i det. Det kan godt være, at jeg havde en lidt forkert opfattelse; det havde jeg, da jeg skrev det, men nu har jeg hørt så mange sige, at det faktisk ligger i L 98, så nu er jeg blevet overbevist om det. Og ud fra det princip kan Dansk Folkeparti ikke støtte de her to beslutningsforslag.

Så har jeg lovet at sige fra Kristeligt Folkepartis ordfører, fru Tove Videbæk, at Kristeligt Folkeparti heller ikke kan støtte de to forslag.

Susanne Clemensen (CD):

Jeg tror ikke, det kommer bag på Enhedslistens ordfører, når jeg fortæller, at CD heller ikke kan støtte de to beslutningsforslag.

Ganske vist har vi da været fælles om et beslutningsforslag, når det gælder elevernes beslutningskompetence i samarbejdsudvalget vedrørende konkrete forbedringer af elevernes undervisningsmiljø. Men derfra og så til generelt indføre et udvidet elev- og kursistdemokrati sy-

nes vi nok er et langt skridt at gå. Og jeg er da sikker på, ligesom vi i CD er glade for, at vi langtfra er enige med Enhedslisten i de her fundamentale spørgsmål, at lige så glad er Enhedslisten for, at vi ikke er enige med dem.

Hvis jeg sådan konkret skal gå ind i beslutningsforslagene ganske kort, vil jeg sige vedrørende B 169: Det eneste, der jo faktisk ligger i det her forslag, som et flertal af elever ikke skal have afgørende indflydelse på, er ansættelser. Og det må jo så omvendt betyde, at de skal have afgørende indflydelse på f.eks. alle andre økonomiske dispositioner. Det vil sige, at der altså er tale om, at man giver elever/studerende råderet over offentlige midler.

Jeg mener, at det her forslag indfører en række problemer, og jeg synes, det er et yderst alarmerende forslag. Vi kan i CD simpelt hen ikke forstå, hvordan man kan foreslå, at personer, som jo i flere tilfælde ikke vil være myndige, faktisk skal have en afgørende bestemmelse på de økonomiske forhold på en uddannelsesinstitution.

Kan vi som ansvarlige politikere virkelig pålægge unge mennesker dette ansvar? Det mener vi i CD ikke vi kan, og derfor tager vi kraftigt afstand fra dette beslutningsforslag, foruden at vi naturligvis stærkt er modstandere af, at man på den måde ønsker at svække den nuværende ledelse af skolerne ganske kraftigt.

Vi mener tværtimod, at det er det modsatte, der er behov for, men naturligvis ikke ud fra en gammeldags diktatorisk tankegang, det har vi da heldigvis for længst lagt bag os. Det er klart, at det er de moderne ledelsesprincipper, vi taler om, hvor man jo i høj grad også inddrager de relevante parter – i det her tilfælde vil det jo være elever og studerende, og når vi kommer til det næste beslutningsforslag også lærerne – i beslutningsprocessen.

Når det gælder B 170, er jeg jo enig med ministeren i, at ligesom det forrige forslag handler det her forslag jo også primært om at svække skolernes ledelse, og det er vi som sagt meget modstandere af.

Vi kan ærlig talt ikke se nogen god begrundelse for at indføre det her forslag. Hvad er det for nogle problemer, som Enhedslisten synes der er i dag? Jeg mener jo netop, at vi har sat meget fokus på opprioritering af skoleledelse. Jeg er enig i, at der kunne gøres meget dér endnu, men en god skoleleder skal naturligvis sørge for at inddrage lærerne så vidt muligt, når de praktiske

ændringer af f.eks. undervisningens tilrettelæggelse osv. skal føres ud i livet. Det er også mit indtryk, at man gør det i høj grad, og derfor ser jeg ikke nogen grund til, at man indfører mere formelle regler på det her område.

Så vi kan som sagt ikke støtte de to beslutningsforslag.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

I 1996 lavede man en undersøgelse over danske folkeskolelærere og deres syn på sig selv, på deres eget selvværd. Et flertal udtalte, at de mente gennem de sidste 10 år at have oplevet et markant prestigetab.

Forklaringen – det var så deres selvforståelse, men den kunne jo også være interessant, jf. den tidligere forespørgselsdebat, vi har haft – var, at de havde fået frataget nogle afgørende kompetencer i forhold til det daglige pædagogiske liv. Ikke spørgsmålet om de økonomiske styrkeforhold formelt set, men over det daglige pædagogiske liv.

Er det ikke en undersøgelse, en problemstilling, som på en eller anden måde kan anfægte den fru Susanne Clemensen, der er levende optaget af, hvordan folkeskolelærere skal føle lidt mere selvværd og få lidt mere gåpåmod i dagligdagen?

(Kort bemærkning).

Susanne Clemensen (CD):

Jo, det er fuldstændig rigtig, at det kræver naturligvis en god skoleledelse, for at det kommer til at fungere ordentligt ude på de enkelte skoler, og det er vi selvfølgelig meget optaget af i CD.

Og der er det efter vores opfattelse en aktiv personalepolitik, som man i lige så høj grad er nødt til at fokusere på, og ikke et spørgsmål om formel høringsret eller indstillingsret eller i nogle tilfælde endda beslutningskompetence, som hr. Søren Kolstrup lægger op til.

Men jeg er enig i, at der da bestemt er forhold, der kan forbedres, for som den tidligere forespørgselsdebat jo også var inde på, er kommunerne ikke sådan særlig optaget af at efteruddanne, videreuddanne deres skoleledere, og det er klart, at her ligger der også en opgave i at sørge for, at de får de, hvad skal vi sige, pædagogiske, men også personalemæssige ledelses kvalifikationer, som gør, at de kan løfte denne her opgave med tilstrækkelig styrke.

Marianne Stentebjerg (RV):

Det her fremsatte forslag er funderet i den smukke hensigt at styrke danske skoleelevers demokratiske kompetence.

Det betyder ifølge Enhedslistens opfattelse, at det er nødvendigt, at eleverne på gymnasierne, hf, og VUC i betragteligt omfang får øget deres indflydelse på driften af den skole, de går på.

For Enhedslisten betyder det også, at de grupper, der har deres daglige gang på de i forslaget nævnte skoler, får en øget indflydelse på driften og pædagogikken for derved at sikre engagementet. Det lyder jo umiddelbart tillokkende alt sammen.

Demokrati er jo et plusord, og at skolerne i højere grad skal ledes af folk med deres daglige gang på stedet virker i første omgang også ganske tiltalende.

Forslaget er dog samtidig udtryk for den magtforskydning, der i øjeblikket pågår mange steder i vort samfund. Ansvar for institutionerne flyttes fra folkevalgte organer til brugerbestyrelser, og det er for mig et spørgsmål, hvor positiv den udvikling i grunden er for demokratiet.

Det Radikale Venstre har i høj grad sympati for intentionerne om at fremme danske skoleelevers forståelse for demokratiet og dets vilkår; men vi frygter, at gennemførelsen af tiltag som det her foreslåede medfører et alvorligere tab på demokratikontoen andre steder.

Sådan som vi har valgt at indrette det danske samfund, må det aldrig udvikle sig til, at offentlige institutioner mister synligheden i befolkningen, fordi beslutningerne omkring dem bliver taget i fora, der kun er åbne for brugerne. Det gælder ikke mindst på skoleområdet, der har en stor betydning for alle, uanset om man er forælder, elev, lærer eller endog blot borger her i landet.

Det Radikale Venstre mener, at dette forslag ikke er i overensstemmelse med kravet om synlighed, og kan derfor ikke støtte forslaget.

Med hensyn til beslutningsforslag nr. B 170 skal jeg ikke trætte med et alt for langt indlæg. Problemet med dette forslag er det samme som det just behandlede; dog er det vigtigt for mig at sige med hensyn til ledelse og med hensyn til en god virksomhedskultur, at der er principper omkring en god virksomhedskultur, der tegner et billede af, at medarbejderne får en høj grad af selvforvaltning og en høj grad af frihed på deres arbejdsfelt.

Det gælder også skolerne. Og er der problemer, som hr. Søren Kolstrup nævner, må det være kommunen inden for den pågældende skole, der har ansvaret for at bringe dette arbejdsmiljø til en bedring.

Hr. Søren Kolstrup nævner på et tidspunkt en undersøgelse om prestigetab og selvværd eller mangelen på samme hos lærerstaben.

Jeg tror snarere, at det handler om mediernes mobning af lærerstaben. Jeg tror ikke, at det handler om, at man har følt prestigetab i det pædagogiske råd.

Søren Kolstrup (EL):

Jeg synes, at denne her debat meget godt viser den samfundsperiode, vi er inde i for øjeblikket, nemlig at jeg kynisk må konstatere, at bortset fra Socialistisk Folkeparti er man blevet en del af den tidsånd, der hersker, spændende fra – og det er med dyb beklagelse, jeg må konstatere det – tilsyneladende, tilsyneladende spændende fra Socialdemokratiet over Det Radikale Venstre og til partiet Venstre. Det er muligt, at der bag dette mantra ligger nogle nuancer, som ikke er kommet frem, men det synes jeg selvfølgelig er påfaldende.

Jeg skal derefter komme med nogle mere detaljerede bemærkninger til de enkelte betragtninger.

Et principielt argument for, at den demokratiske udvidelse skal finde sted i eksterne bestyrelser, skulle være – det var ministeren, der sagde det – at man sikrer det folkelige engagement.

Dette argument har selvfølgelig en gyldighed i forhold til folkeskolen. Man kan stille spørgsmålet, om det på nogen måde har en gyldighed i forhold til gymnasiet. Hvis man så ser på folkeskolen, finder der samarbejde sted på forskellige niveauer mellem klasse og forældre, og det forhold, at forældre bakker op om den lokale skole, er selvfølgelig afgørende for at fastholde folkeskolen som en almen folkeskole.

Men samtidig dermed går vi også ind for et professionsbegreb, hvor man siger, at læreren har et afgørende ansvar og står ansigt til ansigt med forældrene. Og hvis man tager konsekvensen af den sidste betragtning, finder jeg det naturligt, og finder Enhedslisten det naturligt, at lærerne, i hvert fald i pædagogiske spørgsmål, får en afgørende indflydelse, som man har haft det tidligere. Vi vil gerne diskutere, om det var lykken, som det foregik tidligere, men principet om, at lærerne har en afgørende indstillings-

ret og på visse punkter en beslutningsret, finder vi meget vigtigt at diskutere.

Så har man sagt: Jamen det her handler jo ikke om formelle regler. Det handler først og fremmest om de faktiske forhold og om den kultur, der er mellem ledelse, bestyrelse og lærere. Og det er jeg enig i. Men en kultur bestemmes sandelig også af de formelle regler, og den undersøgelse, jeg tidligere har refereret til, nemlig den fra 1996, som Danmarks Lærerforening foretog sammen med nogle professionelle sociologer, viser netop den sammenhæng, der er mellem de formelle spilleregler og så den kultur, der dannes, at lærerne – og det synes jeg måtte være ryttende, uanset hvilket synspunkt, man har – i virkeligheden føler et mindre og mindre ansvar.

Den undersøgelse viste også, at man er kommet ind i et tomrum, hvor ledelsen får mindre og mindre tid til at tage sig af det pædagogiske spørgsmål. Lærerne føler ikke et ansvar for det, fordi de formelt er blevet frataget det.

Det synes jeg egentlig også måtte stille de folk, der er tilhængere af den nuværende model, over for nogle grundlæggende spørgsmål. Det er muligt, at de ikke har samme konklusioner som jeg, men et eller andet sted må der være et problem, også for dem, der hylder det eksisterende system, eller måske især for dem.

En anden modsætning, jeg skal trække frem, gælder sådan set både det, hr. Brian Mikkelsen sagde, det gælder det, ministeren sagde, men det gælder også det, som hr. Thomas Adelskov sagde, at man lagde vægt på, at de, der går på skolen, har en indflydelse, at der i den daglige skolestue er et samspil mellem lærere og elever, og jeg kunne også forstå, at ministeren f.eks. mente, at i undervisningens daglige tilrettelæggelse er der blevet mere demokrati.

Men netop på den baggrund undrer det mig, at man er så sky over for at tildele lærerne, ikke en ny revolutionerende magt, men netop en øget beføjelse på de punkter, hvor de mærker de daglige problemer.

Hr. Aage Frandsen gjorde opmærksom på, at ét er folkeskolen og noget andet gymnasiet. Jeg er enig i denne skelnen, i hvert fald er det naturligt, at forældrene inddrages aktivt i folkeskolen. Jeg mener ikke, clouet ligger omkring bestyrelsen, hvor der sidder et par – ikke tilfældige repræsentanter for forældrene, men repræsentanter, der ikke er direkte involveret. Det afgørende er samarbejdet mellem klasselærere eller mellem den enkelte klasse og forældrene. I gymnasiet

forholder det sig anderledes, hvor der er tale om, at forældrene er koblet fra.

Dansk Folkeparti kom med en udtalelse, som jeg bliver nødt til at kommentere. Man sagde: Vi skal spørges om alt. Lærerne er trætte af at gå til møde og møde og møde, fordi de måske føler, det viste også den nævnte undersøgelse, at de bruger alt for lidt tid på det, de egentlig er sat til, nemlig undervisningen. Og den kommer til at fylde relativt mindre på grund af alle disse møder.

Det her forslag lægger ikke op til, at vi nu skal have nye organer, men det lægger op til, at dér, hvor lærerne rent faktisk møder op, har de også følelsen af, at de har noget at skulle have sagt. For at underbygge den tendens foreslås her, at de bliver bakket op også gennem de formelle regler, så man kan sige, at man i stedet for at sidde og file negle og tænke på, åh, hvornår kan jeg komme hjem til mine egne kartofler og mit eget liv, så også har mod på at deltage i diskussionen.

Og der er påstanden i det her forslag, at det kan bakkes op gennem en ændring også af de formelle regler. Ikke fordi det er tilstrækkeligt, men fordi det kan være én blandt flere forudsætninger for, at lærerne får mere gåpåmod, blander sig, involverer sig.

Fru Susanne Clemensen talte om, at specielt forslaget om at give elever en vidtstrakt indflydelse var alarmerende, og det var jo så en lidt ældre CD-model, man dér hørte.

Jeg vil godt indskærpe, at i de svenske erfaringer, man har haft hermed, er der tale om – det er dem, jeg refererer til, det er også dem, jeg og Enhedslisten føler sig i pagt med – at gældende lovgivning er gældende lovgivning. Økonomien er nu engang økonomien. Men så kan man inden for denne givne ramme slås om: Hvordan skal fordelingen være mellem de forskellige aktører?

Jeg synes, der er en pudsigt iagttagelse at gøre i de svenske erfaringer, nemlig at de, der har været mest modstandere af det, har været lærerne og ikke ledelsen. Der har det været ledelsen i alliance med eleverne, og problemet har været, at lærerne har været bange for det her.

Jeg synes, lærerne har haft ét argument, som man må forholde sig til. Det er også et argument, der har lydt her: Hvad med kontinuiteten? Det er selvfølgelig også et argument, som jeg, der ønsker en øget styrkelse af alle former for ansatte, lærer og elever, må lytte til: Hvad med kontinuiteten?

Netop derfor er det vigtigt at sige, at der er noget, der hedder gældende lovgivning, og at der er noget, der hedder professionalismisme, som selvfølgelig ikke skal trædes under fode, blot for at indskærpe at med det her forslag er det ikke hensigten, at man så fik nogle selvforvaltende enheder.

Det ville også være lidt mærkeligt, fordi jeg jo normalt skælder ud over det Venstre, der vil give for meget kompetence til kommunerne og dermed underminere den fælles skole.

Men jeg skal afslutningsvis sige, at jeg synes, der er behov for at få skærpet drøftelsen om, hvordan vi får givet dem, der har erfaringerne, mere råderum. Måske er en af vejene frem, at vi tager meget konkret fat. For det er jo interessant, at fru Susanne Clemensen og jeg var enige om at give eleverne stemmeret, hvad angår arbejdsmiljø – stemmeret! – samtidig med at fru Susanne Clemensen taler om, at det, når jeg går videre ad den vej, er alarmerende. Men det kan være, vi skal blive ved de afgrænsede, konkrete forhold og så ad den vej bygge en stærkere demokrati-flade op.

(Kort bemærkning).

Thomas Adelskov (S):

Hr. Søren Kolstrup indleder sin ordførertale med en kynisk konstatering af, at nogle af partierne herinde i Folketinget er en del af tidsånden, og der nævner han bl.a. Socialdemokratiet. Det glæder mig, at hr. Søren Kolstrup har observeret, at Socialdemokratiet er en del af tidsånden. Det ville være ønskeligt, hvis alle partier var en del af tidsånden.

Men jeg må dog også konstatere, at sidst i talen er hr. Søren Kolstrup selv inde på, at man jo indimellem også må lytte.

Det, der egentlig får mig til at gå på talerstolen, er, om det overhovedet ikke berører Hr. Søren Kolstrup – og det er et spørgsmål til hr. Søren Kolstrup – at nogle af os i denne her sal kerer os om andre personalegrupper på skolerne end lærerne.

Og jeg nævnte i min ordførertale det teknisk administrative personale, som med de forslag, der ligger her, faktisk ville miste indflydelse og medbestemmelse og medbeslutningsret over deres egen hverdag, da en lang række kompetencer, som i dag ligger i medudvalgene, ville forsvinde derfra.

Er der kun lærerne, hr. Søren Kolstrup bekymrer sig om og kerer sig om, og har han over-

hovedet ikke forståelse for, at nogle af os andre i hvert fald også tænker på, at der er andre personalegrupper end lige lærerne?

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Jeg er glad for hr. Adelskovs spørgsmål, for det giver mig anledning til at sige, at jeg i en lang række sammenhænge brugte begrebet de ansatte og i andre sammenhænge lærerne. Det her forslag lægger på ingen måde op til, at der skulle ske en reduktion i de øvrige ansattes indflydelse. Men det springende punkt er, at vi, når vi diskuterer forholdet mellem ledelsen og lærerne i relation til pædagogiske spørgsmål, meget gerne vil fastholde, at dér er det de direkte involverede og herunder også forhåbentlig i stigende omfang eleverne.

Det er altså skolestuens udøvere, og derfor vil jeg til hr. Adelskov sige, at jeg synes, vi skal skelne mellem skolens samlede tarv på den ene side, og på den anden side det liv, der foregår i den enkelte skolestue.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslagene overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Formanden:

Jeg foreslår, at forslagene til folketingsbeslutning henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden

Der er ikke mere på dagsordenen.

Formanden:

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 3. maj 2001, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 19.23